

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : एप्रिल - २०२६

सत्र - १

विषय : वर्गीकरण तात्त्विक (BL25-122)

दिनांक : २९/०४/२०२६

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. स्थानांकचे ----- भाग आहेत .
अ) २
ब) ३
क) ४
ड) ५
२. ----- मुळे मुख्य विषय कोणता आणि उपविषय कोणता हे आपणाला चटकन समजते.
अ) वर्ग
ब) सूची
क) चिन्हांकन
ड) यापैकी नाही
३. ६ व्या आवृत्तीत ----- चिन्हे आहेत.
अ) ४८
ब) ५०
क) ५५
ड) ४५
४. ----- प्रक्रिया हे वर्गीकरण प्रक्रियेचे पहिले वैशिष्ट्य मानले जाते.
अ) शारीरिक
ब) तांत्रिक
क) मानसिक
ड) आर्थिक
५. अनेक प्रकाशक अनेक विषयांवर वेगवेगळ्या ----- कडून विशिष्ट मालेमध्ये ग्रंथ प्रसिध्द करतात.
अ) प्रकाशक
ब) लेखक
क) संपादक
ड) यापैकी नाही
६. ----- मध्ये ग्रंथालयातील सर्व ग्रंथांच्या नोंदी केल्या जातात.
अ) वर्गीकरण
ब) दाखल अंक रजिस्टर
क) तालिका
ड) यापैकी नाही
७. डीडीसीमध्ये फक्त ----- वर्णमाला वापरली जाते.
अ) एरियल
ब) टाइम्स न्यू रोमन
क) देवनागरी
ड) रोमन
८. ----- मुळे पुस्तक देणे व परत घेणे सोपे होते.
अ) तालिकीकरण
ब) ग्रंथसूची
क) वर्गीकरण
ड) वरील सर्व
९. चिन्हांकनात एकापेक्षा अधिक जातीच्या चिन्हांचा उपयोग असतो ते ----- चिन्हांकन होय.
अ) मिश्र
ब) शुद्ध
क) दोन्ही अ आणि ब
ड) यापैकी नाही
१०. वर्गीकरण पद्धतीचे प्रमुख ----- प्रकार आहेत.
अ) ५
ब) २
क) ३
ड) ४

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २)

(३०)

१. वर्गीकरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
२. बोधांक म्हणजे काय ? त्याची रचना सोदाहरण स्पष्ट करा.
३. मेलविल ड्युई यांचे ग्रंथालय वर्गीकरणातील योगदान स्पष्ट करा.

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)

१. द्विबिंदू वर्गीकरण पद्धती बदल सविस्तर माहिती लिहा.
२. ग्रंथ वर्गीकरण म्हणजे काय ते सांगून कोणत्याही एका तज्ज्ञ व्यक्तीचे योगदान स्पष्ट करा.
३. दशांश वर्गीकरण पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)

१. डॉ. रंगनाथन यांचे वर्गीकरणातील योगदान
२. शुद्ध चिन्हांकन
३. चिन्हांकनाची आवश्यकता

English Translation
Classification Theory (BL25-122)

Q. 1 Choose the correct option (10)

1. There are _____ parts of a position number.
a) 2 b) 3
c) 4 d) 5
2. _____ helps us quickly understand what the main topic is and what the subtopics are.
a) Class b) List
c) Notation d) None of these
3. The 6th edition has _____ symbols.
a) 48 b) 50
c) 55 d) 45
4. The _____ process is considered the first feature of the classification process.
a) Physical b) Technical
c) Mental d) Financial
5. Many publishers publish books on many subjects from different _____ in specific series.
a) Publisher b) Author
c) Editor d) None of these
6. All the books in the library are recorded in _____.
a) Classification b) Accession Register
c) Cataloguing d) None of these.
7. Only _____ alphabet is used in DDC.
a) Arial b) Times New Roman
c) Devanagari d) Roman
8. _____ makes it easy to give and take back books.
a) Cataloguing b) Bibliography
c) Classification d) All of the above
9. Marking that uses more than one type of symbol is called _____ marking.
a) Mixed b) Pure
c) Both A and B d) None of these
10. There are _____ major types of classification methods.
a) 5 b) 2
c) 3 d) 4

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain the types of classification?
2. What do you mean by call number? Explain its structure with examples?
3. Explain contribution of Melvil Dewey in library classification?

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2)

(40)

1. Write about colon classification scheme in detail.
2. Explain the contribution of any one expert by stating what is classification.
3. Explain decimal classification method.

Q. 4 Write Short notes (Any 2)

(20)

1. Dr. Ranganathan's contributions to classification
2. Pure notation
3. Importance of Notation
